

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

III. nedeljo v postu ali v štiridesetnici.

Oni pa so ga vsi obsodili,
da je smrti vreden.
(Mark. 14.)

Judovska druhal je peljala Jezusa najprej do Ana, ki je bil poprej veliki duhovnik in od tod po kratkem zaslišanju do tedanjega velikega duhovnega Kajfa. Tukaj pri Kajfu je bil zbran veliki judovski zbor; vrejeno je bilo namreč v Judih tako, da ta zbor sodbe izvršuje pod načelstvom velikega duhovnika. In res je Jezusa obsodil proglašajoč: „Da je smrti vreden.“ (Mark. 14, 64.). — Drugi dan pa so oddali Jezusa dežel-nemu poglavarju Ponciju Pilatu: naj bi potrdil velikega zbora sodbo na smrt in privolil v križanje. Tudi to je bila deželna odločba. A Pilat je spoznal njegovo nedolžnost ter Jezusa izpustil. Na zadnje se je vender vdal grozenju Judov ter pritrnil, naj se Jezus križa. To je storil zoper svoje prepričanje.

Danes, dragi, si hočemo vprizoriti našega Izveličarja najprej pred velikim duhovnim Kajfom; potem pred rimskim deželnim poglavarjem Poncijem Pilatom in pa, kako ljudstvo postopa do Jezusa, svojega največjega do-brotnika v deželi.

Vse to trpečemu Bogučloveku v slavo in svojim neumrjočim dušam v prid.

*

Viši duhovniki in starašine ljudstva so težko pričakovali, da bi bil Jezus vjet in

tako izdan njihovemu srd; saj so sami šli z vojaki ga lovit in umoriti so ga sklenili, še preden so ga bili sodili. Sedaj, ko jim je bil v rokah, so se zbrali koj zapovrstjo dvakrat v svojem velikem svetovalstvu. Hiteti je namreč treba; s čudodelnikom opraviti imeti ni varno: tako je bilo njihovo nazorovanje.

Ta veliki zbor je naročil zoper Jezusa tudi priče. Toda glejte, dragi, hinavstva in prevare prav tam, kjer naj se v imenu postave dela pravica. Te priče, ki naj bodo zoper Jezusa, so podkupili sami možje pravice, sodniki: one so torej krive priče. Tu v tem slučaju so priče in sodniki ena oseba. Torej teh zborovalcev samih vredno sodišče! — In vender si s temi pričami v ničem ni pomagal jeruzalemski veliki zbor. Čeprav podkupljenim pričam se jim ni vjemalo pričevanje. Časih, dragi, kazni pregrešnemu dejanju hiti za petami. Zato je velikemu zboru prvomestnik, veliki duhovnik Kajfa, primoran Jezusa kar naravnost vprašati govoreč: „Zarotujem te pri živem Bogu, da nam poveš — ali si Krist, Sin božji?“ (Mat. 26, 63.)

Na to slovesno Kajfovo zarotitev je odgovoril Jezus: „Ti si rekel“ (Mat. 26, 64.). — Kadar je preklinjal kedo Boga, imeli so Judje navado v znamenje studa in za losti raztrgati zgornje oblačilo. Tako je storil tudi veliki duhovnik Kajfa. Žalostnega se je moral kazati, a vender je ni čul zažele-neje besede, odkar ga je vnela strast zoper Jezusa in njegov božanstveni nauk. Sedaj so slišali vsi, slišal je ves zbor, kako se

imenuje Jezus sam božjega Sinu; sedaj torej ni treba več nikakih prič — ker priča je prvi sodni zbor v deželi tega „preklinjevanja.“ (Mat. 26, 65.) „Kaj se vam zdi?“ (Mat. 26, 66.) je Kajfovo vprašanje do zbornikov. „Smrti je vreden —“ (Mat. 26, 66.) je urnebesni klic onih, ki jih ni strah, da sebi in potomcem tako obteže vest z umorom božjega Sinu.

Dragi! Nepremično naj ti bode pred očmi Kajfovo in velikega zbora hinavstvo. Nikoli prikrit; vselej resničen in jasen v svojih mislih; v svojih govorih; v svojih dejanjih. In ko bi kedaj tudi vse s cela ne bilo pravo; naravnostnim postopanjem prideš vendar le najdalje; slednjič te reši tvoja resničnost.

Veliki judovski zbor je torej Jezusa obsodil na smrt. Smeli so v tem zboru obsoditi na smrt; a rimski deželni oblastnik je moral v imenu rimskega cesarja odobriti vsako tako sodbo. To je bil to dôbo Rimljan Poncij Pilat. Judom ne prav priljubljen tujec — ker veliko bolji od njih. V tej stvari pa jim je Pilat prevažna osebnost: dobrikanjem ga jim je pridobiti ali pa vstrahovati grožnjami. — Zato tirajo sedaj Jezusa, obsojenega na smrt, do deželnega poglavarja: naj bi namreč Pilat potrdil Jezusovo smrtno obsodbo. Vklenjenega ga peljejo, prav kakor se vodi hudodelnik. Vsi so zraven; tudi prvi odličnjaki velikega zbora. S tem, da ji je prišlo tako veliko, so hoteli še bolj siliti v Pilata, naj pač pritrdi tej krvavi obsodbi. „In oni niso šli v sodnjo hišo, da bi se ne omadeževali; temuč da bi smeli jesti velikonočno jagnje.“ (Ivan 18, 28.) — Glejte, dragi, čudnih ljudi! Da so izdali svojega Gospoda in Boga, to ne omadežuje; to pa, menijo, je omadežuje, ko bi stopili v Rimljana sodnijske prostore. Zato je torej šel Pilat iz sodne hiše in jim je rekel: „Kakošno tožbo imate zoper tega človeka?“ (Ivan 18, 29.) A razžalilo jih je tako vprašanje, da so odvrnili: „Ko bi ta ne bil hudodelnik, ne bi ti ga bili izdali.“ (Iv. 18, 30.)

Pilat se je zopet vrnil v sodnjo hišo, poklical je Jezusa ter ga vprašal: „Ti si kralj Judov?“ (Ivan 18, 33) . . . Jezus je

odgovoril: „Moje kraljestvo ni od tega sveta.“ (Ivan 18, 36.) . . . Pilat mu je tedaj rekel: „Torej si ti kralj? Jezus je odgovoril: „Ti praviš, da sem kralj.“ (Ivan 18, 37.) Po takem natančnem popraševanju in preiskavanju Pilat ni našel nad Jezusom krivice; zato ni mogel privoliti na njegovo smrt. — A znano mu je bilo, da Jezusa ljubi judovsko ljudstvo ter mu je hvaležno, ker mu je storil svojimi čudeži toliko dobrot. Zato je hotel Jezusa oteti opirajoč se na ljuško zahvalnost. O Veliki noči je imel kakor rimski deželni poglavar navado izpustiti ljudstvu tistega jetnika, katerega si je bilo izbralo. Prepričan je bil, da si Jezusa izprosi, če mu prepusti volitev med med Jezusom in nekim silovitim razbojnikom, po imenu Baraba. Zato je vprašal: „Katerega hočete, da vam izpustim, Baraba ali Jezusa, kateri je imenovan Krist?“ (Mat. 27, 17.)

V vsem Gospodnjem trpenju se njega sovražnikom ni pojavilo tako nevarno stanje, kakor je je stvaril Pilat s tem vprašanjem. Sedaj bi namreč višim duhovnikom in farizejem po ljudski izbiri vtegnil biti Jezus iztrgan iz rok, zato jim ni več skrbi, nego ljudstvo našuntati zoper dobročinitelja Jezusa in je pridobiti za tako sila nevarnega Barabo. — Ubogo ljudstvo, ki je tarejo marsikatero potrebo, je nesamostojno: nikjer in nikoli ni bilo prav zanesljivo, to tudi ne danes in ne bode nikoli. Onokrat je vpilo Jezusu „hozana — Bog ga ohrani“; a danes prostosti terja morilcu Barabu, mesto Jezusu, v katerem je življenje njemu in vesoljnemu svetu. — Še nekoliko denarja je bilo treba razdeliti med one, ki so se gnetli v prvih vrstah in šumno je zahrumelo potem iz teh zavójenih vrst: Ne tega, nego Baraba.“ (Ivan 18, 40.) To torej zahteva judovskega ljudstva.

Pilat je nato veleval Jezusa bičati in zasramovati. A zmotil se je tudi v tem. Ljudstva ni ganila več tudi ne ta kazen. Razkačeno je vpilo: „Ako tega izpustiš, nisi cesarjev prijatelj.“ (Ivan 19, 12.) Pilat se je še obotavljal in rekel: „Vašega kralja naj križam?“ (Ivan 19, 15.) A viši duhovni so odvrnili: „Nimamo kralja, nego cesarja.“ (Ivan 19, 15.) Danes so zatajili viši du-

hovni Jehovo, svojega edinega Boga in kralja, in so spoznali za svojega gospodarja rimskega cesarja, onega tujca tam daleč v drugem delu sveta, ki ga v srcu niso bili trpeti v stanu. Dragi! Tako daleč sovraštvo tira v svoji slepoti. — Preboječi sodnik Pilat se je izjavil slednjič za nedolžnega nad tega pravičnega krvijo, umil si roke ter izdal Jezusa Judom. A ti so zaslepljenosti vpijanjeni vpili ter klicali pravične božje sodbe govoreč: „Njegova kri naj pride nad nas in nad naše otroke?“ (Mat. 27, 25.) Dragi! Lepa zapuščina to judovskih starišev judovskim potomcem. Kristova maščevalna kri!

* * *

Dragi! Strmimo danes nad judovskim hinavstvom. Sovražnemu hinavstvu ni sveta nobena stvar. Danes hinavec moli Boga — jutri ga zataji; zataji in preklinja. Taki hinavci so Kajfa, njegovi svetovalci v velikem zboru in farizeji. Tako hinavsko postopa pa tudi judovski rod, ki Kristu smrt vsodi kakor povračilo za prejete dobrote.

Prosimo vsi mi danes Boga, naj nas milostno obvaruje enake dušne slepote — hinavstva ter nam dodeli naravnostno, pošteno, „poučljivo srce.“ (III. Kralj. 3, 9.) Amen.

IV. nedelja v postu ali v štiri-desetnici.

Poglejte, človek!
(Ivan 19.)

Premišljevali smo pretečene 3 postne nedelje trpenje Gospoda našega Jezusa Krista. Govoriti pa nam je bilo tudi o toliko družih osebah in okolnostih, da se nismo mogli zmirom dostojno ozirati na trpečega Boga-človeka Jezusa Krista.

Zato si hočemo danes — ne da bi se bavili s čim drugim — le samo Kristovo trpenje staviti pred dušno oko in sicer Jezusovo trpenje od njegovega vjetja v vrtu Getzemane do njegovega obsojenja na smrt.

Krist trpi vse to kakor Bog in človek in kakor človek na duši in na telesu.

Ko bi neizmernost tega trpenja mogla obuditi v nas, dragi, neizmerno naše sožalje!

*

V vrtu Getzemane je straža z vslužbenci viših duhovnih in farizejev Jezusa zvezala in ga peljala do poprejšnjega velikega duhovnika Ana kakor na poniževalen ogled.

Na to so se napotili do velikega duhovnika tega leta Kajfa, kamor se se je na sodbo zbral veliki judovski zbor.

Kaka predrznost do Boga-človeka Jezusa, ko ga je tu pred velikim duhovnim Kajfom surov služabnik vdaril za uho govoreč: „Ali tako odgovarjaš velikemu duhovniku?“ (Ivan 18, 22.)

Koliko se je kupičilo razžaljenja za Boga-človeka Jezusa to strašno noč potem, ko ga je veliki judovski zbor na smrt obsodil izrecilom: „Smrti je vreden.“ (Mat. 26, 66.)

Sveti evangelisti nam pripovedujejo o tem: da so ga to hudo noč, ki je sledila Jezusovi prvi obsodbi, neotesani sluge zasramovali in topli. Nekateri so mu pljuvali v sveti obraz, drugi so ga vdarjali za uho, zopet nekateri so mu zakrivali oči in ga bili pestmi v obraz ter mu govorili: Prorokuj nam Krist, kedo te je vdaril? Hlapci so ga dlanjé vdarjali v obličje. (Mat. 26 — Mark. 14.) Kakošen pogled? Z Jezusom ravna tako druhal nečutečih rabljev in brezdvomno v to podkupljenih vojakov. Ne le na križu prestaja Jezus največje poniževanje — tudi to strašno noč oskrunjuje človeška divjost trpečega Boga-človeka. In ta Bog-človek Krist noče tožiti niti ne z eno besedo. Ko bi bil hotel on, ki je Sin božji; gospodar človeškega rodu; on, ki bo vseh nas sodnik — ko bi bil hotel kaznovati vse te bogokletnike — ni bilo treba več nego diha iz njegovih svetih ust in izpremenjeni bi bili v prah. — Dragi! Kaj te Krist hoče učiti svojim molčanjem v teh silnih bridkostih? Uči te premagovati se samega sebe, in to tudi takrat, ko bi se ti godila velika kri-

vica. Kolikrat ti vtegne to priti na vrsto v tvojem trudapolnem življenju. Rad ti verjamem, da te ob takih prilikah peče srce, da ti ognjena zarava vелеva se maščevati — ali glej molčečega Krista. Njegov izgled ti glasno govori: Tiho! — Toliko počakaj, da ti več ne vrē kri. In, če si počakal toliko, verjemi, pozneje niti besedice ne zineš v nepovoljen odgovor. — S Kristom tiho!

Ko si je ljudstvo izprosilo bilo že Baraba mesto Krista, vender rimskega cesarja namestnik v deželi, Pilat — ki nad Jezusom ni videl nobene krivice — ni bil še pri volji potrditi Kristove smrtne obsodbe. Še je upal, da morda vender le gane ljuško trdobo. — Zato je sklenil Jezusa pustiti bičati in zasramovati.

Človeku, ki so si ga namenili bičati, so slekli obleko in ga privezali do prav nizkega stebra tako, da mu ni bilo mogoče držati se po koncu. Tepā so ga na to z jermeni. Tem jermenom na koncu so pritrjene bile kljukice, da so se ob tepenju zadirale v meso ter vtegnile koščke mesa iztrgati iz telesa. To so bili tako imenovani škorpionji. — Bičanje je bilo toliko huda kazen, da jih je veliko umrlo med bičanjem.

Tudi to je še pripustil Pilat, da so po bičanju Krista zasramovali. — Ker je Krist izrekel pred Pilatom, da je kralj, (Mark. 15, 2.), sklenili so zasramovati ga vojščaki s kraljevimi znaki tako-le: Kralji nosijo dragocene škrlatiste plašče; zato so tudi Kristu ognili škrlatist plašč — a ne dragocen kraljev, nego rdeč plašč tistočasnih priprosti rimskih vojakov. Kralji nosijo zlate krone na glavah; tud Jezusu so položili vojaki krono na glavo — a ne zlate, nego spleteno iz trnja. V desnici nosijo kralji v znamenje oblasti žezlo iz dragih kovin in druzega kamenja; tudi Jezusu — ki se je imenoval kralja — so dali žezlo v desnico — a ne druzega žezla, nego vsakdanji trst, ki raste ob vodi. Na to so poklekovali pred njim vojaki in norčevaje se so klicali govorē: „Pozdravljen, kralj Judov!“ (Mat. 27, 29.) In pljuvali so brezsrarneži vanj, jemali mu trst z glave ter ga bili z njim po glavi tako, da so se globoko vdiral

trni Kristove trnjeve krone v njegovo presveto glavo ter se mu je kri vlivala iz svet odrešujočih ran. Da bi se ga konečno vender le usmilo, predstavil je Pilat Jezusa ljudstvu z besedo: „Glejte, človek!“ (Ivan 19, 5.)

Komu izmed nas, dragi, ne sēga taka žala Jezusova podoba do srca? Kedo ne čuti trepetajočim srcem krvavih udarcev, ki zadevajo Kristovo presveto telo? Nehote kliče ob tej podobi vsak izmed nas tem neusmiljenikom: Stojte, nečloveki! Hudodelnike trpinčite, ne tega nedolžnega! Grešnike, ne najsvetejšega. Ako vam ljubo, nas — mi smo grešniki; a ne ta!

Vsak izmed nas vprašuje, ko gleda to žalostno Jezusovo podobo: Kako da se kaj enakega sme goditi pred obličjem nebeškega Očeta? A s ponižnostno-hvaležnim srcem si zopet odgovarja vsak nas: Tu so božje skrivnosti; to je brezdanje morje božjega usmiljenja. To vse za nas trpi božji Sin. — Zato vsem milijonom ljudi na zemlji zakličimo ob taki Kristovi podobi: Ve ljudstva na zemlji, odrešena drago Kristovo krvijo; pustite bogove, ki ste jim služili do sedaj, zatrta vam bodi vsaka strast; padite na kolena pred Kristom — neizmerno, neizcrpno je to njegovo tpenje za vas.

In kaj je odgovorilo ljudstvo, ko mu je Pilat Jezusa pokazal v takem stanu? Vsako ljudstvo, še tako brezsrčno, bi se bilo odzvalo: Dosti je; izpusti ga. Vsako ljudstvo tako, in vsakemu hudodelniku nasproti. — A tu ni hudodelnik; tu ni navaden človek; tu je ljudstvu učenik in pastir; dobronik vsem po svojih velikih dejanjih; ni človek samo — nego tudi Bog. — Pripoveduje se o tigru, da bolj slastno še hlepi za krvijo, če jo je okusil le po malem. To krvoločno divjad — tigra posnemaje hočejo Judje še več Jezusove svete krvi — vso zahtevajo do zadnje kaplje. „Križaj ga, križaj ga!“ (Luk. 23, 21.) se glasi vedno hrupneje njihovo rjojenje. — Dragi! Tega pač nikedar razumevati ne bomo v stanu, kaj je čutila rahla Jezusova duša, ko je izkusila tako nehvaležnost; tako brezčutje; tako nečlovečnost prav na tem svojem ljudstvu, za koje se je v prvi

vrsti (Mat. 15, 24.) poklicanega izrazil sam naš Odrešenik.

Pilat je upal zaman.

* * *

Nobeden jezik ni v stanu izgovoriti; nobeno srce ni sposobno čutiti tega, kar si prestal za nas, naš Odrešenik. — O, da bi bili le nekoliko v stanu spoznati to tvojo ljubezen do nas — kakošna bi potem morala biti naša ljubezen do tebe! Pomagaj nam, Jezus, na to spoznanje. Stori, da bomo brezmejno hvaležni! Pusti raje, da umremo — nego da bi vnovič grešili. Dodeli nam, da se spomnimo v izkušnjavi, — kako prebridko si trpel za naše grehe. Tak naš spominj brezdvomno včini, da se ognemo padcu, ki ti je prizadel vse to trpenje in da bodemo varni v tvojih sv. ranah. Amen.

Šest nadlog ali gorjá sedanje dobe.

II. Sovraštvo do cerkve.

(Konec.)

Oglejmo si še sedaj, kako hudobni svet preganja cerkev, koje zastopniki naj bodo duhovni. Najprej so sovražniki nastavili sekiro na korenino drevesa, ki je Kristova cerkev. Hoteli so zdrobiti skalo sv. Petra. Hoteli so papeštvo omajati, da še celo zatreti. Dobro so znali, da se razkrope ovce, kedar vdarijo pastirja. — Napadali so verske dogme, ter je hoteli razglasiti kakor zastarele, okamenele, in času ne več primerne. — Ovirali so cerkveno delovanje. Otroke so posadili v brezverske šole. Zakonu so hoteli vzeti značaj zakramenta. Duhovnikovo delovanje so izkušali omejiti. Javna oblast je kovala cerkvi sovražne postave, kršila konkordate, zatirala redove, polastila se cerkvenega premoženja. Žugali so z nemilostjo državnikov, z javnim menenjem. Tudi veda je porujala orožje. In če vse ni pomagalo, prišla je na vrsto laž. — Sv. cerkvi so zadeli mnogo ran. Padel je Rim. A še stoji sveta stolica, tudi dogme stoje še, dočim se zametuje ena resnica za drugo. A katoliško življenje se kljub temu lepo razvija.

Sovražniki so vrgli prepir med narode. Danes sosebno pospešujejo odpad od cerkve,

tako zvano »proč od rimsko gibanje med Nemci. Nasprotniki obrekujejo sv. cerkev. Cerkvenim služabnikom podtikujejo napačne namene, sumničijo je ter slastno širijo resnične večje napake nekaterih, male napake pa povečujejo in generalizujejo. A vse to nič ne pomaga. Cerkev še stoji, ker je božja ustanova, ne pa človeška. Prebije tudi boje 20. veka in izvrševala bo svoje poslanje v prid narodov, do konca sveta.

Kaj pa naj kristijani store v ožgled tem sovražnikom sv. vere in cerkve? To kar veli sv. Pavel: Ohranite edinstvo duha, v zvezi miru.* Treba je dandanes vsakemu verniku pripoznanja in ohranitve nadnaravnega značaja naše sv. vere in svitle jasnosti in odločnosti mu je treba.

Sv. vere se namreč ne smemo sramovati in kakor katoličani ne smemo v verskih rečeh misliti in govoriti, kakor nam drago. Tu se je treba držati nezmotljivega učenjstva cerkve. In ako je cerkev česa odločila v verskih rečeh, potem tudi najučenejši in najbistroumnejši katoličan ne sme več reči: To me ne briga, jaz grem svojo pot. Tudi se ne sme upreti kakemu verskemu členu: ker v nasprotnem slučaju bi propala gotovost v verskih zadevah, vera in cerkev, da celo vse krščanstvo. Ta pokorščina do cerkve pa ni omejena le na sorazmerno le mali krog slovesno proglašanih dogem ali verskih resnic, nego razteza se nad vse nadnaravne resnice, zapovedi in predpise, ki je cerkveno učenjstvo, oziroma vladarstvo izdaja vernikom v prid, če tudi jim ne pristojajo nezmotljiva veljavnost. Marsikaj je namreč za gotovi čas koristna odredba, kar za drugi čas ni. V državnem življenju je prav tako: saj ne nalaga vsak paragraf trajne obveznosti. Izpolnovati se mora, dokler se ne prekliče — in nič dalje.

Potem je treba jasnosti in odločnosti, ki je pravi znak resnice. O tej sili resnice govori sv. Pavel doslovno: In moje govorjenje in moje oznanilo ni bilo v pregovornih besedah človeške modrosti, nego pak v izkazovanju duha in moči. A kakor mnogim peša vera, tako jim pojema pogumna odločnost, ki je lastnost katoliške ideje. Mnogi se tresejo, kadar je treba odločno potegniti se za katoliško stvar. Takrat nedostaje od-

ločnosti, in se rabijo razni izgovori. Tak človek nima tega krščanskega poguma, ki ga tolikrat zahteva ustanovnik naše vere. Da bi jasno pričal vero — tega poguma nima.

Kakšne zahteve naj torej stavi na katoličana sedanji čas? Popolno odločnost v katoliški veri do skrajnih posledic. To je zahteva. Justus ese fide vivit, pravičnik živi iz vere. Pravičnik nosi vero v svojem notranjem prepričanju, te se ne boji javno izpovedati je pred vsim svetom. Tudi pred najbolj omikanimi in učenimi jo priča: če tudi zato trpi sramoto križa, sovraštvo in zaničevanje.

Slednjič mora vera prešiniti vse naše življenje, tako da bomo mogli reči z apostolom: Živim, toda ne jaz, živi pa v meni Krist.

Župnik Alojzij Kummer.

Črtice iz župne kronike Trnovske na Notranjskem.

Na južni meji kranjske dežele, kjer se ta dotiče Istre, ob bregovih reke »Reke« se razprostira po celi bistriški ali reški dolini župnija Trnovska, ki spada med največe duhovnije ljubljanske škofije. Skoraj v sredi doline se dviguje dobro visok, z drevjem obraščен grič, na katerem je sezidana župna cerkev, posvečena prvaku apostolov sv. Petru, cerkev lepa sicer, ali za veliko župnijo premajhna. Naš zgodovinar Peter Hieinger misli, da je bila zidana v 14. ali 15. stoletju. Skoraj gotovo je bila zgrajena v raznih dobah. Prvotno je stal gotiški jako stari prezbiterij: temu je bilo prizidano nekoliko ladije in stranske kapele in leta 1827. so župljani ladijo podaljšali in postavili visok, lep in trdno zidan zvonik. Župa je bila pa po menenju tržaškega zgodovinarja Kandlerja ustanovljena krog leta 1150. Stareje kot trnovska so župe Jelšanska in Slavinska. Bila je župa Tržaški vladikovini v oblasti, dokler ni po trudu knežškofa Antona Alojzija Wolfa prišla v oblast ljubljanskih škofov. Papeževo pismo In supereminenti apostolicæ dignitatis speculo je datirano Die sexta calendas augusti anno 1830. a razglašeno je bilo še le 29. junija

1831. Ko je nekedaj na potu v Jelšane blagi Tržaški škof Jurij Dobrila stal na griču pred cerkvijo in ogledoval dolino, obsejano s premnogimi vasmi, je šaljivo rekel: »Ova lepa župnija je bila nekedaj naša, a pojil nam ju Vuk«. —

Izmed duhovnov, ki so nekedaj tukaj pastirovali, so znana imena 128 kapelanov in 17 župnikov: izmed zadnjih se mi zdi najbolj imeniten in zanimiv Nikolaj Salon. O njem hočem v »Danici« par besed izpregovoriti.

Nikolaj Salon najbrže rodom Dalmatince je župnikoval v Trnovem od leta 1686. do leta 1712. Valvazor ga imenuje škofa i. p. i. in opata. (2 zv. str. 737.)

V Premskih matrikah sem našel zapisano: Pokopal presvitli škof Nikolaj Salon, Trnovski župnik. V Trnovski mrtvaški knjigi l. 1712. se imenuje Nikolaj Salon župnik in infulirani opat. O tem možu sem želel vedno kaj gotovega in kaj več izvedeti. Ali je bil res škof, ali pa inf. opat? Vesel sem bil, ko sem bral o njem nekaj v »Cvetju z vrtov sv. Frančiška«. V 12. zvezku VI. tečaja piše »Cvetje« povzeto iz kronike božje poti in samostana Tršaškega sledeče: Ko je bil oltar na Trsatu postavljen, sklenili so sv. podobo še slavnije prenesti na oltar. Iz tega namena je povabil samostanski predstojnik Nikolaja Salona, titularnega škofa Makarskega in župnika Trnovskega, da bi on vodil slavnost. Prišlo je mnogo ljudstva, ki se je vrstilo v procesijo s 75 zastavami in križi. Opat se je podal v škofovski obleki v zakristijo. Štirje menihi so čakali v levitski obleki, da slovesno preneso sveto sliko. Sakristan je odprl shrambo in glej, svetel oblačič se je zopet vzdignil od podobe in je razsvetlil vso sakristijo in tudi srea vernih, da so vsi popadali na kolena in počastili Marijo. Podobo so postavili varno na prestol in jo nesli iz cerkve v procesiji ven na prosto. Procesija je šla po pokopališču in naprej krog samostanskega vrta. Med tem se je zvonilo, in topiči so pokali. Malteške ladje na morju so pa streljale s topovi. Opat je štirikrat svet blagoslovil s podobo. Ko se je procesija vrnila v cerkev, vzdignil se je od sv. podobe oblačič zlate barve proti nebu in izginil počasi.

Odpeli so potem »Te Deum,« ko so prej postavili sveto podobo na jej odločeno mesto.

(Dalje pride.)

J. Bite.

Romarjeva pisma.

IX.

Bejrut, 14. aprila 1904.

Kadar se človeku obeta dobiček, pozabi na ves trud, kajti vodilna misel mu je edino le zaslužek. Takrat šine tudi v takega, ki je po svoji naravi bolj počasen in zanikrn, novo življenje. Kje pa se več zasluži nego pri tujcih?

Čemu tega omenjam? Takoj Ti povem.

Ko je bilo proglašeno, da je odpravljena kontumacija, planili so bejrutski veslarji, ki so se tačas zbrali na morju, iz svojih čolnov ter vdrli na parobrod. Z mačjo gibčnostjo so se dvigali po stopnicah na krov in se vsiljevali za nošnjo prtljage ter za vožnjo od parnika do obrežja. Vpili so, kaj pravim vpili, rjovel so kakor zverine. Vsak bi bil rad napolnil svoj čoln do zadnjega kotička, da si pridobi kolikor mogoče sijajno dnino. Čolni so bili prikupljive vnanjosti, poslikani in pogrnjeni s preprogami. Pa tudi brodarji, čeprav sami fakini, so se odlikovali v svoji fantastični orientalski obleki.

Pridružil sem se dvema Nemcem iz Düsseldorfa, s katerima smo si skupaj najeli ladijo. Dogovorili smo se z veslarjem, da nas popelje od parnika v Bejrut in po preteku treh ur iz mesta nazaj na parnik.

O prihodu na suho so nas tirali v preiskovalno sobo, kjer je bilo treba pokazati popotne liste in plačati en pijaster pristojbine. Še le potem nam je bila odprta pot dalje, kajti pri Turkih se nič ne opravi brez denarja.

Bejrut se vidi z morja krasen, ko pa prideš vanj, mine te navdušenje. Pot nas je pripeljala v ozke slabo tlakane ulice, ki se zvijajo semintje, da je človek popolno izgubljen. Med ostarelim zidovjem je stlačenih polno majhenih kolib, v katerih tešejo, klepljejo, tolčejo in šivajo razni rokodelci. Vmes so prodajalnice, kjer se dobivajo vse mogoče vžitne in nevžitne stvari. Toda biti bi moral izredno lačen in žejen, da bi mi šlo v slast.

Po kotih se opažajo vsakovrstni odpadki, čakajoči metle, ki bi jih spravila tje, kamor spada nesnaga. Turčija je jako stroga glede tujcev, da bi ne zanesli v njene dežele kužnih bolezni, sama pa goji prav vzorna smetišča.

Omeniti mi je tudi psov, ki jih imaš v Bejrutu na izbiro. Vsi so precej močne vnanjosti, srednje velikosti, rumenkaste barve, sploh ene pasme. Kakor skupna last mesta ne poznajo nikakega gospodarja, držijo pa se baje radi tistega kraja, ki so se ga navadili. Eni polegajo zanikrno po ulicah, drugi se vlačijo sestradani gori in doli. Tu vidiš mlado družino okoli svoje rediteljice, tam se kolje večja družba za vgrabljeni grižljaj. A nobenega se ni treba bati, ker so vsi krotki kakor ovce.

Ulice vodijo na vse strani, da se kažejo vedno novi prizori. Tuintam se mora iti skozi obokane hodnike, kjer ni prav najboljših vonjav. Med zidovjem je stisnjenih tudi nekaj mošej, ki imajo danes na stežaj odprta vrata. Mora biti kak muslimski praznik. Skozi vrata ti je odprt pogled v svetišče, kjer opravljajo mohamedovci svoje molitve. Kako častitljivo se vedejo! Nekaj časa stojijo in razpenjajo roke, kakor bi hoteli ta trenotek izleteti k Allahu in k njegovemu proroku Mohamedu. Potem se globoko klanjajo, padajo na kolena, poljubujejo tla in zopet vstajajo. To se ponavlja v enomer, dokler ni dovršena pobožnost.

Povsod, kamor pogledaš, ista tesnoba, ista gneča in nemarnost. Ni z lepa opaziti kakega civilnega človeka. Srečujejo nas sami Arabci, oblečeni v dolga živobarvana krila, prepasani s svilenimi pasovi, pokriti s fesi in turbani.

Slednjič smo prišli iz gosto obljujenega arabskega oddelka v prijaznejšo ulico. Cesta pelje še vedno navzgor, a postaja bolj široka. Tudi ob njej stoječa poslopja dobivajo ličnejšo podobo. Med njimi se odlikuje velikanski jezuitski samostan z vsenciliščem. Ogledal sem si notranjščino in občudoval lepo vrejene prestore. V obednici so nam celo dali pokusiti temnordečo kapljico, ki je dozorela ob vznožju Libanona.

Vrnivši se proti pristanišču sem srečal v neki ulici one beduine, s katerimi smo se

seznanili na parniku. Pozdravili so me ter gledali za mano kakor za dobrim prijateljem. Mnogokrat se piše o tem ljudstvu, da je divje in nevarno. Morebiti bi se ne vedli tako prijazno, ako bi me srečali v samoti; a menim, da je tudi med beduini nekaj boljših značajev.

Sploh sem videl v Bejrutu, ki ima semintje moderno lice, zmes raznih narodnosti. Zaradi vgodne lege in živalnega prometa so se naselili tukaj ne samo Azijati, temveč tudi Evropejci. Sijajno oblečeni mohamedovci in njihove zagnene žene v črnih svilenih kriilih, muzelmanski derviši in turški vojaki, grški duhovniki in luteranski pastori, maronitski menihi in drugi katoliški redovniki, dalmatinski pomorščaki in angleški turisti: — vse to gre mimo tebe. Z vsakim korakom spoznavaš, da nisi v majhenem mestu. Druga feniška mesta so propala, le Bejrut se je povzdignil ter postal središče Siriji. Sedaj je zvezan z železno cesto, izpeljano čez libansko gorovje v Damask. Gotovo ga čaka še lepa prihodnost.

Župnik J. s. p. Lavtižar.

Zrnje.

Moli! »Ako imaš mir z Bogom,« pravi neki svetnik. — moli, z molitvijo si ohraniš ta mir. — Ako imaš izkušnje — moli in zmagaš jih! — Ako si padel v greh — moli in vrneš se na pravo pot! — Ako obupuješ — moli, molitev ti da poguma.« F. G.

Kedo bi hodil vedno v cerkev? Tako je rekel posvetnjak nekemu krščanskemu možu. Ta ga je vprašal: »Gospod, ali je dovoljeno imeti dobrega prijatelja in ga pogosto obiskovati, ter se z njim pogovarjati?« — »Gotovo je to ne le dovoljeno, temuč tudi zelo koristno, če ima kedo dobrega prijatelja in se včasih z njim kaj pogovori:« odvrnil je

posvetnjak. »No dobro,« je nadaljeval mož. »jaz sem tako srečen, da imam prijatelja, ki mu ga ni enacega ne v nebesih, ne na zemlji: ime mu je Jezus. O njem me uči sv. vera, za katero sem pripravljen umreti, da je v naših cerkvah, kakor Bog in človek pričujoč v sv. Rešnjem Telesu. Ali ni torej prav in pravično, da tega svojega prijatelja obiskujem vsak dan, se mu poklanjam, ga zahvaljujem in ga vprašujem za svet?« — Posvetnjak ni vedel besedice odgovora. F. G.

Maksimilijanova rakev. Cesar Maksimilijan avstrijski si je dal v Inomostu na Tirolskem sezidati krasno palačo. Sozidana mu ni bila vseč. Rekel je poleg stoječemu plemenitašu: Malo me veseli ta palača; drugo hišo si preskrbim, nad katero bom imel več radosti. Še tisti dan je ukazal narediti rakev z vso potrebno opravo in jo dal položiti v poseben zaboj. Ta zaboj je vozil s seboj po vseh potovanjih. Dvorniki pa so menili, da ima v tej rakvi velike zaklade. Ko je izvedel te njihove nazore, pritrdil jim je v toliko, da mu je ta zaboj sedaj na zemlji med vsemi stvarmi najljubša. Velikrat je govoril ob njem sam pri sebi: Zakaj, o Maksimilijan, se delaš velicega in čemu so ti tako obširna posestva ter si še več želiš? Saj ima le mali zabojček zate dovolj prostora. — Krščansko življenje, lepa smrt je bila posledica takega premišljevanja. Gospica M. R.

Kako na izpovedi postaneš mal, če si velik. V nedeljo popoldne je povabil višjega vradnika prijatelj na čašico vina.

»Hvala! Toda, prosim, prav za malo časa. Moram iti na izpoved.«

»Kaj? Vi in izpoved? Tako velik gospod, pa na izpoved? To vendar ne gre!«

»Prav imate,« je odgovoril prijatelj, »zato pa vselej pokleknem, ko se izpovedujem. In tem načinom sem potem manjši.« o Kazimir

„Danica“ izhaja vsak petek na celi pol in velja po posu za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej. V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v Lovro Blaznik-ovi trgovini na Starem trgu in v Ivane Pichlerjeve tabakarni na Kongresnem trgu.